

Fogyatékos személyek a **KÖZ**szolgáltatás **ÜGY**felei

Tapasztalati szakértők
a gyakorlatban

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Fogyatékos személyek a **köz**szolgáltatás **ügy**felei

Tapasztalati szakértők a gyakorlatban

A kiadvány az EFOP-1.9.2-VEKOP-16-2016-00001 kódszámú „MONTÁZS PROJEKT- A fogyatékos személyek számára nyújtott szakmai és közszolgáltatások hozzáférhetőségének kialakítása, fejlesztése” című kiemelt projekt keretében készült.

Szerzők

Bernáth Borbála
Farkasné Dr. Gönczi Rita
Fülöp Tibor
Szabados Miklós
Szilágyi-Major Szilvia
Szemők Krisztina
Tantó András
Tóth Gábor

Szakmai lektor
Kovács Zsuzsanna
Locsmándi Alajos

Szerkesztő
Farkasné Dr. Gönczi Rita

Borítóterv
Fülöp Tibor

Szakmai vezető
Kovács Zsuzsanna

Projektvezető
Kun Gábor

Kiadja a Nemzeti Fogyatékoságügyi- és Szociálpolitikai Központ Közhasznú Nonprofit Kft.

Felelős kiadó: Dr. Tóth Tibor, ügyvezető

ISBN 978-615-81447-2-8

A kiadvány ingyenes, kereskedelmi forgalomba nem hozható. A felhasználás jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját nem szolgálhatja!

© Bernáth Borbála, 2019,

© Farkasné Dr. Gönczi Rita, 2019

© Fülöp Tibor, 2019

© Szabados Miklós, 2019

© Szilágyi-Major Szilvia, 2019

© Szemők Krisztina, 2019

© Tantó András, 2019

© Tóth Gábor, 2019

© Nemzeti Fogyatékoságügyi- és Szociálpolitikai Központ Közhasznú Nonprofit Kft., 2019

Tartalomjegyzék

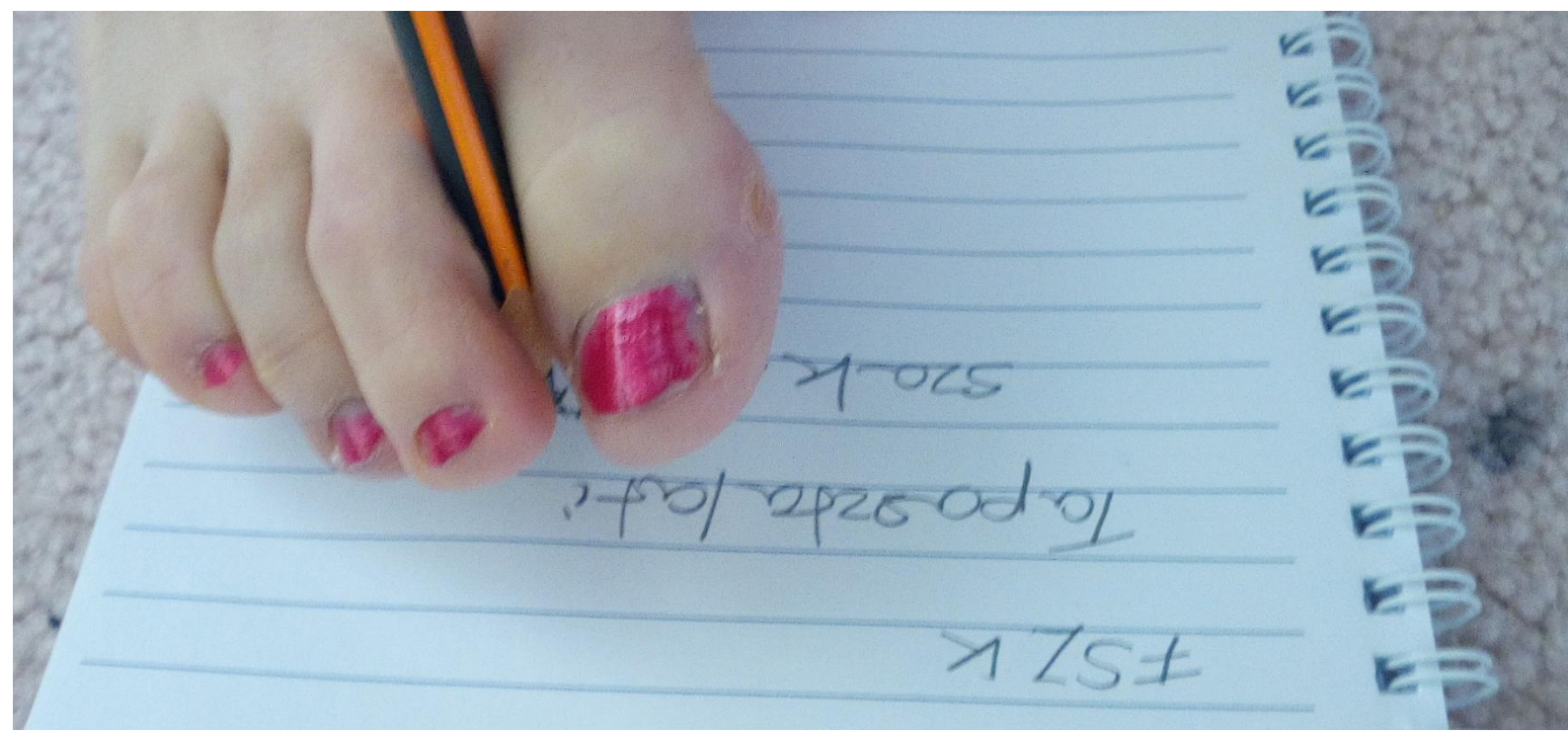
Miért írtuk ezt a könyvet?	6
Könyvünk felépítése.....	8
Nagy elődök nyomában	9
A tapasztalati szakértő.....	11
A tapasztalati szakértő definíciója	12
A tapasztalati szakértő feladatai	12
A tapasztalati szakértői „szerep a falon”	13
Feladatvállalás szempontjai.....	17
Egy új szakma legalizálása	18
A képzés célja	18
A pilot képzés tapasztalatai	18
A tapasztalati szakértő képzés minősítése	22
Minősített tematika	22
1. Tapasztalati szakértő munkájához kapcsolódó szerepkörök, feladatok és célok.....	25
2. A tapasztalati szakértő szemléletformálással és csoportvezetéssel kapcsolatos feladatai.....	27
3. A tapasztalati szakértő véleményezési feladatai	29
4. Megszerzett ismeretek a gyakorlatban	30
A minősített képzés tapasztalatai	31
Tapasztalati szakértők bevetésén.....	34
Tapasztalati szakértői szakma jövője.....	41
Zárszó helyett	42
Könyv összefoglaló könnyen érthető kommunikációval	46
Felhasznált irodalom.....	49
Melléklet.....	50
1. melléklet: Kommunikáció fajtái	51
2. melléklet: Előadói, tréneri munka előkészítési listája	53
3. melléklet: Tapasztalati szakértő előadás megfigyelési lapja.....	55

Miért írtuk ezt a könyvet?

A Nemzeti Fogyatékosságügyi- Szociálpolitikai Központ munkatársaiként a MONTÁZS projekt keretében fogtunk össze, hogy közösen megalapozzuk, kidolgozzuk a tapasztalati szakértői képzést, majd meg is valósítsuk azt. A kilenc fős munkacsoportban hét leendő tapasztalati szakértő és két tréner együttműködésével dolgoztuk ki a „Tapasztalati szakértő” című minősített felnőttképzést.

A projekt címe a nevében hordozza csoportunk jellemzőit, mármint azt a sokszínűséget, az egymáshoz kapcsolódó kicsi, de nélkülözhetetlen egységeket, melyek összességében egy nagyszerű, új dolgot alkotnak. Könyvünkben bemutatjuk, hogyan alakítottunk ki egy jelenleg unikumnak számító szakmát és az ahhoz kapcsolódó minősített képzést. A hosszú közös munka eredményeként született szakmai alapismereteket mutatjuk be, majd az ahhoz vezető útként, a kísérleti képzést, majd az annak eredményeire épülő minősített képzést. Végül bepillantást adunk a minősített képzés során nyert tapasztalatokba, és bemutatjuk a képzett tapasztalati szakértők aktív bevonódását az NFSZK által lebonyolított különböző képzésekbe, programokba.

A szakmai tartalmú könyvben megjelenő tartalmakat, a tapasztalati szakértői ars poétikához hűen adjuk át, hogy sorstársaink megismerve eredményeinket megtalálják életcéljukat, feladatukat, segíteni tudjanak másoknak változni, fejlődni.

„Tapasztalati szakértőként
bepillantást adhatok így a
fogyatékos emberek világába.
Az előadásaimmal szeretném
átadni, hogy fogyatékossgal
élőként teljes élet élhető. Az
előadásomban bemutatom az
életem meghatározó elemeit,
amelyek nem megszokottak.”

Fülöp Tibor

Könyvünk felépítése

Sokat gondolkoztunk, hogyan mutathatnánk be a tapasztalati szakértővé válásunk folyamatát, az ahhoz vezető út eredményeit úgy, hogy annak szakmaisága is megmutatkozzon. A lineáris felépítés mellett döntöttünk, amely lehetővé teszi, hogy az alkotói folyamat is láthatóvá váljon.

Viszont a mi célunk nem az, hogy az alkotói folyamatba vezessük be az olvasót, hanem az, hogy egy szakma ismérveit mutassuk be, majd az ahhoz vezető út egyik alternatíváját. Ezzel a módszerrel a leendő tapasztalati szakértőket megismertetjük a szakmával úgy, hogy képesek legyenek döntést hozni arról, hogy valóban erre az útra kívánnak e lépni.

Ezért először bemutatjuk a tapasztalati szakértő fogalmát, szerepkörét, feladatvégzéshez szükséges erőforrásait, majd az ezek eléréséhez vezető képzésfejlesztési utunkat és eredményeinket. Ilyen eredményként jelenítjük meg a próba- és a minősített képzés során bevált feladatok gyűjteményét, és a mellékletben szereplő, a feladatgyűjteményhez tartozó eszköztárat. Majd bemutatunk néhány munkahelyzetet, ami inspirációként szolgálhat a későbbi vagy már praktizáló tapasztalati szakértő társaknak. Végül egy kis kitekintés, hogyan hasznosíthatjuk a megszerzett tudást.

Kedves Olvasó!

Reméljük, hogy velünk együtt olvasod át a MONTÁZS projektben kidolgozott tapasztalati szakértő képzés történetét.

Nagy elődök nyomában

Az NFSZK MONTÁZS projektjének Hálózatfejlesztési munkacsoportjában 7 tapasztalati szakértő és 2 tréner együttműködésével kidolgoztuk a tapasztalati szakértő című minősített felnőttképzést. A képzés lebonyolítását követően végzett tapasztalati szakértőink mára már több felnőttképzésben működtek közre, azaz különböző szakterületek munkatársainak tájékoztatásában, képzésében. Így kezdődött a történetünk.

Már a mi munkánk előtt is felmerült az igény arra, hogy érintett személyek részt vegyenek rehabilitációban, képzésben, érzékenyítésben. Ezen az alapon működik például a civil szervezetekben a különböző önérvényesítő csoportok képviselője, az osztályfőnöki vagy esélyegyenlőségi órák, érzékenyítő tréningek, szimulációs rendezvények lebonyolítása tapasztalati szakértők közreműködésével.

Az elmúlt években az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán az „Együtt oktatunk és kutatunk!” inkluzív megközelítést alkalmazzák. A megközelítés a "Semmit rólunk nélkülünk elv" szerint az érintett személyek hangját erősíti fel a felsőoktatásban és kutatásokban, annak érdekében, hogy minél aktívabban vegyenek részt a fogyatékos emberek az életüket érintő döntések meghozatalában. A programmal az egyetem elnyerte a Felsőoktatásban Nemzetközi Fejlesztéséért díjat 2017-ben. Az „Együtt oktatunk és kutatunk!” inkluzív megközelítésről szóló kézikönyv azoknak szól, akik örömmel dolgoznának együtt önérvényesítő emberekkel az akadémiai világ keretein belül is. Az egyetem az NFSZK által megvalósított PODIUM projektben aktív szerepet vállalt a fenti megközelítés kiterjesztése érdekében.

Az ELTE BGGYK munkatársainak másik újító kezdeményezése a Fogyatékoságtudományi Konferenciáknak az egyenlő esélyű hozzáférés komplex szemléletében történő megvalósítása. Ennek mentén pl. a meghívók, a prezentációs anyagok könnyen érthető kommunikációval készülnek, a rendezvényen elhangzó információkat feliratozással, jelnyelvi tolmácsolással, ill. audio-narrációval teszik elérhetővé.

Korunkra jellemző (véltetően a támogató technológiáknak köszönhetően), hogy egyre több fogyatékos ember tölt be kiemelkedő szerepet a társadalmi életben, így az érdekvédelem vagy a politika területén, valamint egyre többen jelennek meg a for profit szférában is kiváló tehetségű emberek, akik munkájukkal, példájukkal támogatják sorstársaik társadalmi befogadását. Példaként említénénk a teljesség igénye nélkül: Bercse László az ÉFOÉSZ társelnöke, Loványi Eszter a segítőkutya programvezető a NEO Magyar Segítőkutya Közhasznú Egyesületnél, az Autista vagyok című vlog szerzői és szereplői, az Egyetemes Tervezés Információs és Kutatóközpont több kollégája). Továbbá Dr. Kósa Ádám európai parlamenti képviselő, aki elsőként használt jelnyelvet az Európai Parlamentben, vagy Rajnai Imola, aki egy személyben tapasztalati szakértő és gyógypedagógus, illetve egy 2018-ban zárult doktori kutatásban partipatív partnerként dolgozott és 2010 óta gyógypedagógus képzéseken tart önkéntes előadásokat. A megközelítés az NFSZK munkáiban már régóta jelen van, mint például a szervezetünk által megvalósított „TÁMOP 5.4.5-11/1–A fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítés szakmai tudásának kialakítása” című projekt esetében, melyben megváltozott munkaképességű szakemberek bevonásával kiadványok, módszertani anyagok készültek, képzések valósultak meg. Mindez a fogyatékos emberek életminőségének javítása, az önálló életvitelük és társadalmi integrációjuk erősítését szolgáló egyenlő esélyű hozzáférés elősegítése érdekében.

A Path Of Deinstitutionalisation – Urgent Moves PODIUM projekthez kapcsolódó fejlesztésekben szintén megjelentek a tapasztalati szakértők javaslatai a lakhatási és egyéb közösségi alapú szolgáltatások tervezésénél.

A jelenleg megvalósítási szakaszban lévő TÁRS Projekt (EFOP-1.9.1-VEKOP-15-2016-00001 Szociális intézményi férőhely kiváltási szakmai koordinációs műhely kialakítása) feladataiba vonja be az NFSZK fogyatékossggal élő munkatársait, mint például a könnyen érthető kiadványok készítése, szakmai anyagok véleményezése, a kiváltásban érintett intézményi lakók számára megvalósuló felkészítő foglalkozások bonyolítása. Továbbá mozgósítja, támogatja a kiváltásban érintett fogyatékos személyeket, hogy segítsék a programba belépő társaikat saját tapasztalataik átadásával.

A tapasztalati szakértő

Mi, végzettséget szerzett tapasztalati szakértők azt gondoljuk, hogy a sikeres munkánkhoz fontos a szakmai önmeghatározásunk, ezzel megalapozva magunknak a munkánk helyét és keretét. Ebben a fejezetben a szakmánk fogalmával, elméleti háttérével foglalkozunk.

Szerintünk a tapasztalati szakértő olyan személy, aki

- felvállalja az állapotát/fogyatékoságát mások előtt,
- tisztában van állapotával és annak következményeivel,
- állapotát úgy mutatja be, hogy mások azonosulni tudnak vele,
- sorstársainak megküzdési módokat ad át,
- kimozdítja hallgatóságát a komfortzónájából,
- segíti a társadalmi integráció előmozdítását,
- hisz a munkája fontosságában,
- HITELES személy.

„Ugye én depressziós volnék és azzal, hogy tapasztalati szakértő lettem, szeretném felhívni az emberek figyelmét, hogy aki ilyen bajban szenved, azzal hogyan bánjanak. Emellett fontos felhívni azoknak az embereknek a figyelmét is, akik hajlamosak lehetnek erre a betegsége, hogy hogyan ne essenek bele ebbe a kellemetlen állapotba.”

Tantó András

A tapasztalati szakértő definíciója

A tevékeny tapasztalati szakértő tisztában van fogyatékoságával, állapotával, betegségével (pl. stroke), ennek lelki és fizikai terheit kezelni tudja, a tapasztalatot személyiségének fejlesztésére tudja használni, valamint e tapasztalatokat úgy tudja átadni, hogy a fogyatékoság szélesebb körben megérthető, el- és befogadható legyen elősegítve az integráció folyamatát a személyes kapcsolaton keresztül.

Ismeri és birtokolja a tréneri szerepköröket. Érintettségét a cél érdekében felhasználva, értőn tudja átadni, bemutatni az adott területet érintő problémákat, nehézségeket.

Könnyed, kellemes légkört teremtve képes hallgatóságát bevonni, közelebb hozni az adott területhez, lebontva falakat, gátakat. Beszélget tabunak vélt dolgokról, így hidat képezve hozza közelebb az érintett és nem érintett személyeket a fogyatékos emberekhez és egymáshoz.

A fentiek alapján a mi definícióink a tapasztalati szakértőre:

A tapasztalati szakértő olyan személy, aki érintettsége révén a saját állapotának, életének tapasztalatait mások számára hitelesen, tanulságos formában adja át, hogy azonosulni tudjanak vele, és ezáltal, változást indukáljon.

A tapasztalati szakértő feladatai

- A saját tapasztalatait hallgatósága számára a lehető leghitelesebben adja át.
- A saját életeseményeinek elmesélése a helyzethez/ feladathoz kapcsolódóan, segítve így a résztvevők bevonódását.
- Személyre szabott, begyakorolt szimulációs gyakorlattal, játékkal megmutatja, érzékelteti a fogyatékoság által kialakult nehézséget.
- Kötetlen beszélgetés formájában oldja az esetleges feszültséget, frusztrációt, megválaszolja a felmerülő kérdéseket.
- Szükség esetén munkáját dokumentálja, tapasztalatait leírja.

A tapasztalati szakértői „szerep a falon”

A drámapedagógiában ismert módszer a „szerep a falon”, amikor felépítjük egy kulcsszereplő karakter külső és belső jellemzőit. Egy ilyen feladatot végeztünk el mi is, amikor a saját tapasztalati szakértői szerepkörünk meghatározásán dolgoztunk. Felállítottuk tapasztalataink alapján például a tapasztalati szakértői munkához szükséges kompetencia rendszert, meghatároztuk szerepköreinket, és listáztuk a vállalható feladatokat. Mindez a közös alkotói munka eredmény lett egy olyan lista, amely a feladatvállaláshoz szükséges. Minden új tapasztalati szakértő a lista alapján kiválaszthatja, hogy mely feladatokra vállalkozik.

Lehetséges szerepkörök

- interjúalany, aki kérdésekre válaszol,
- mesélő, aki mesél az életéről,
- játékmester, aki szimulációs gyakorlatot vezet,
- integrált tréner, aki tréneri tudással felvértezve tart előadást,
- inkluzív tréner, aki együtt tanít más trénerekkel,
- önálló tréner, aki egyedül tart tréninget,
- szakmai alkotó, aki önállóan vagy társírókkal alkot szakmai anyagot,
- szakmai lektor, aki a saját területén készülő szakmai anyagokat, a saját élettapasztalata alapján, támogat a véleményével.

A tapasztalati szakértő tréningen betölthető szerepváltozatai

- A trénerrel együtt kis blokkban tartunk előadást.
- A trénerrel együtt több blokkban tartunk előadást, a beszélgetésekbe bevonjuk a résztvevőket.
- A trénerrel párban, azonos hangsúllyal tartjuk az előadást, továbbá az előadást együtt dolgozzuk ki.
- A tréner riportot készít velünk egy – egy kérdésben.
- A tréner csak koordinációs szerepet tölt be, a miénk, mint tapasztalati szakértőé a főszerep.
- Önálló előadást hozunk létre és elő is adjuk.

A szerepek bővített változata

- képviselő: kampány-, reklámarc;
- szakértő: képzésfejlesztés, szakmai megbeszélések, előadás szervezése;
- az új tapasztalati szakértők mentorálása;
- tapasztalati szakértői hálózat működésének támogatása;
- módszertani ellenőr és támogató funkció (kontroll);
- tapasztalatmegosztó szervezett és spontán formában:
  - szervezett forma: előadás, képzés, tréning, érzékenyítés, demonstráció, riport, interjú, életrajz (print, digitális- videó, e-book), sorstárs segítése egyéni és csoportos formában;
  - spontán forma: közösségi színterek, váratlan helyzet, melybe tapasztalati szakértőként lép be. (sértettség érzése nélkül szakmai szempontú megnyilvánulás).

A szerepek által elérhető célcsoportok

1. Saját sorstársak, hogy sikerekkel, jó példákkal segítsük a megküzdést.
2. Többségi társadalom tagjai az érzékenyítések kapcsán, valamint az oktatásba való bekapcsolódással.
3. Szakemberek (pl. gyógypedagógusok, szociális munkások, kutatók), akiknek participatív tevékenységgel segíthető a munkájuk.

Kompetencia rendszer a tapasztalati szakértő munkához

A tapasztalati szakértő tisztában van fogyatékoságával, korlátozottságával, lehetőségeivel, ennek lelki és fizikai terheit kezelni tudja. A megélt tapasztalatokat személyiségének fejlesztésére tudja használni, valamint e tapasztalatokat úgy tudja átadni, hogy a fogyatékoság szélesebb körben megérthető, el- és befogadható legyen, elősegítve az integráció folyamatát a személyes kapcsolaton keresztül.

Trénerként ismeri és birtokolja a tréneri szerepköröket, felismeri az alapvető kommunikációs formákat. Képes átadni, bemutatni az adott területet érintő problémákat, nehézségeket. Feszélyeztettség mentes légkört teremtve, képes a hallgatóságát bevonni, közelebb hozni az adott területhez, lebontva a falakat, gátakat. Könnyed légkörben beszélget tabunak vélt dolgokról, így hidat képezve hozza közelebb az érintett és nem érintett személyeket egymáshoz.

A szakmai tartalmak elkészítése során, a saját kompetencia határait betartva, dolgozik önállóan és csoportban, szem előtt tartva a célcsoport szükségletét, nyelvezetét és a tartalmak felhasználási célját.

Szakmai véleményező szerepkörben a rá bízott tartalmakat ellenőrzi a képességei és tapasztalatai alapján, a megadott szabályok betartásával. A javaslatokat a fejlesztési cél szem előtt tartásával fogalmazza meg.

A tapasztalati szakértői műhelyen összeállítottuk a fenti szerepekben történő helytálláshoz szükséges kompetencia rendszer vázlatát, amely még további szakmai elemzést, további kompetencia területek beemelését igényelheti. A kompetenciákat a **képesség**, az **ismeret** és az **attitűd** hármas egységében néztük át, bővítve a jellemzők és a motiváció területével¹. Közös gondolkodtunk az elemeken és igen sok javaslatunk született, hisz az előző fejezetből is látható, hogy a tapasztalati szakértői munka összetett tevékenység.

---

¹ Dr. Tóthné dr. Szita Klára, Dr. Csordás Tamás, Dr. Dabasi Halász Zsuzsanna, Roncz Judit, Sípósné Nándori Eszter (2011). Fenntartható fejlődés; gazdálkodás a természeti és az emberi erőforrásokkal. Letöltés: 2019.07.04., URL: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0049_18_fenntarthato_fejlodes/1214/index.htm

Képességek

A fenti szófelhő tartalmazza a számunkra nélkülözhetetlen képességeket a tapasztalati szakértői munka során. A legfontosabbak közt szerepel a **felkészültség**, mert anélkül nem tudunk tudatos ismeretátadóvá válni. A **humor** olyan képesség, amely a különböző megnyilvánulások során segít a feszültség oldásában, az unalom elűzésében. Az **empátia** és **türelem** képessége sok gondolatot felvetett bennünk. Elvárjuk, hogy velünk türelmesek legyenek és most tapasztalati szakértőként nekünk is el kell fogadnunk, ha egy foglalkozás során esetleg egy résztvevő még nem érett a fogyatékos emberek elfogadására és akár ennek hangot is ad. Ekkor szükségünk van az empátia, a türelem és a humor hármasságára. Emellett nélkülözhetetlen a **rugalmasság** képességének birtoklása, hisz minden alkalom, ahol megnyilvánulunk, új helyzetet teremt, és ebben kell megtalálnunk az otthonosság elemeit, a biztonsági fogódzókat.

<u>Ismeret</u>	<u>Attitűd</u>
<ul style="list-style-type: none"> - kommunikációs alapismeretek - előadói és tréneri alapismeretek - saját állapot pontos, szakszerű ismerete	<ul style="list-style-type: none"> - elfogadás - támogatás

Feladatvállalás szempontjai

A tapasztalati szakértői műhelymegbeszéléseken gondolkodtunk, hogy milyen szempontokat kell figyelembe venni a tapasztalati szakértői munka vállalása és megvalósítása kapcsán. Csatatunk saját tapasztalata alapján a következő listát állította össze:

- Válaszd a személyiségednek, állapotodnak megfelelő feladatokat!
- Vedd fel a kapcsolatot a munka résztvevőivel!
- Adj információt, hogy a partner megértse!
- Figyeld, hogy mit szeretne a partnered!
- Pontosán fogalmazd meg az információd!
- Az információd érthetően add át!
- Legyél változatos és érdekes előadó!
- Légy összhangban a hallgatóságoddal!
- Kérj visszajelzést a partnereidtől!
  - Például visszajelzés a hozzászólás az előadásodhoz.
- Ha megteheted, járj szupervízióra vagy esetmegbeszélésre!
  - A szupervízió beszélgetés a szakmai munkádról.
  - A szupervízión megtudod, hogyan legyél jobb előadó.
- Légy bátor önmagad védelmére!
  - Például tudj nemet mondani!

Egy új szakma legalizálása

Magyarországon a tapasztalati szakértői munkára még nem készült minősített képzés, pedig a Nagy elődök nyomában című fejezetben is látható, hogy sok sikeres program fut hazánkban. A születendő új szakma szakember képzése viszont még nem került kialakításra. Ennek a hiánynak a pótlására született meg az NFSZK 30 órás Tapasztalati szakértő című képzése, mely 2018 júniusában kapott a felnőttképzés rendszerében minősítést.

A képzés célja

Felkészíteni az érintett személyeket, hogy sérült és nem sérült emberek között hidat képezve segítsék az integrációt, az inklúziót, valamint a sorstársaknak segítsenek új élethelyzetek megismerésében, elfogadásában, megértésében, a felmerülő félelmek oldásában.

Távolabbi cél, hogy a

- tapasztalati szakértői munka önálló szakmává fejlődjön,
- képzések, továbbképzések, folyamatos kompetencia fejlesztések álljanak a szakemberek rendelkezésére,
- országos szintű szakértői hálózat épüljön ki.

A pilot képzés tapasztalatai

A minősített képzést előkészítette egy 8 alkalmas, 16 órás pilotképzés, melyen a csoport közösen alakította a találkozások intenzitását és a tanegységek tartalmát.

A pilot képzés tartalma:

- a tapasztalati szakértő feladata, személyisége,
- a tapasztalati szakértő különböző képzésekben betöltött szerepe, helye,
- az alkalmazható kommunikációs formák és csatornák,
- a tréner eszköztára.

A pilotképzés alatt kialakítottunk olyan egyéni előadásokat, melyben kiemeltük életünk főbb részeit, melyre az előadást fel tudtuk építeni. Közös kidolgoztunk egy az előadás információtartalmának mélyítését szolgáló játékot, amely segít a kívülállókhoz közelebb vinni az érintett fogyatékosági területet. A próbaképzés zárásaként munkatársainknak bemutattuk előadásunkat és játékunkat.

A pilot képzés során fő szempont volt az egyéni felkészülés biztosítása, valamint a tréneri módszertan és eszköztár megismerése. A képzést ez a kettős tartalom határozta meg, így az első alkalmat követően folyamatosan közös ötletbörze, egyéni és otthoni munka alapján alakultak ki a tapasztalati szakértői előadások. A képzési cél elérése érdekében megismertük az élethelyzetek különböző bemutatási módjait a már gyakorló inkluzív oktatók, előadók videóiból. Továbbá a saját életutjaink és a személyiségünk jobb megismerése révén alakítottuk ki- a példák mentén - az önálló „hangunkat”.

„A támogatott döntéshozatalra képes társaim is kapják meg a lehetőséget, hogy támogatott döntéshozatalba kerüljenek. Ezt segítem az előadásokkal.”

Szabados Miklós

„A figyelemfelhívás és a figyelemfelkeltés a célom. Na meg a megelőzés. Fontosnak tartom azt, hogy érdekesek és hasznosak legyenek az általam elmondott sztorik, események és élettapasztalatok.”

Óra	Tartalom
1. óra	<p>Jégtörő feladat- rövid bemutatkozás irányított kérdések mentén Honnan érkeztél? Milyen munkát végzel? Hol dolgoztál előtte? Milyen hobbid van? Mivel foglalkozol a szabadidődben?</p> <p>Tájékoztató- A képzés rövid ismertetése: cél, feladatok, tematikai egységek bemutatása. Feladat: a személyes élettapasztalat és a saját speciális helyzetek bemutatásához életesemények gyűjtése.</p>
2. óra	<p>Ismeretrendszerzés: Az egyenlő esélyű hozzáférés formáinak tisztázása, példák gyűjtése.</p>
3. óra	<p>Előadás, játékvezetés lehetőségei: A komfortzónák és a megküzdési stratégiák gyűjtése, rendszerezése saját élmény alapján.</p> <p>Tapasztalati szakértő helye és szerepe a közszolgáltatás szakemberinek felkészítésében: A hozott gondolatok, ötletek megbeszélése.</p>
4. óra	<p>A képzés eszközeinek megismertetése: A hozott ötletek beépítése, újragondolása, a tervezett tematika átalakítása.</p>
5. óra	<p>Előadás és megbeszélés a játékvezetés formáiról: Kommunikációs formák, kommunikációs szűrők, előadói kommunikáció, konfliktuskezelés.</p>
6. óra	<p>Előadói és játékvezetői kommunikáció gyakorlása: A kommunikációs feladattal kapcsolatos gondolatok, megoldási javaslatok megbeszélése, elemzése.</p>

Tantó
András

Óra	Tartalom
7. óra	Kommunikációs eszköztár: nonverbális kommunikáció. Tapasztalati szakértő előadások bemutatása, fejlesztése. A kidolgozott tematika és a feladatok tisztázása.
8. óra	A tapasztalati szakértő előadások és játékok bemutatása.
9. óra	A tapasztalati szakértő előadások és játékok bemutatása.
10. óra	A képzéshez kapcsolódó film elemzése, megvitatása.
11. óra	A képzési dokumentumok, mint pl.: folyamatnapló, jelenléti ív megismerése, kezelése. Tapasztalati szakértők képzési tematikájának tisztázása.
12. óra	Az asszertív kommunikáció a képzési gyakorlatban: Szituációs játékok problémakezelésre. Feladat, otthon összegyűjteni egyéb problémás szituációkat.
13. óra	Előadói és játékvezetői kommunikáció gyakorlása. A kommunikációs feladattal kapcsolatos gondolatok, megoldási javaslatok megbeszélése, elemzése.
14. óra	Előadói és játékvezetői kommunikáció gyakorlása. A kommunikációs feladattal kapcsolatos gondolatok, megoldási javaslatok megbeszélése, elemzése.
15. óra	Tapasztalati szakértők feladatainak gyakorlása.
16. óra	Tapasztalati szakértő bemutató megtartása az NFSZK munkatársai számára

„Képzés közös munka, ahol ötletelünk, hogy mi használható és mi nem használható szakértőként. Szemléletet kapunk a képzésen. Megismerjük a tapasztalati szakértő munkáját!”

Tantó András

Tapasztalatok

A képzést két gyógypedagógiai végzettségű tréner vezette, hét megváltozott munkaképességű kolléga részvételével. A rendszeres találkozók során ismereteket szereztünk a tréneri, előadói munkáról, fejlesztettük különböző képességeinket. A 8 alkalmat végig kísérte személyiségfejlődésünk egyéni íve. Volt köztünk, aki bizonytalan volt és visszahúzódó volt, aki túlértékelte magát. A gyakorlati feladatokban a viselkedéseinkről rendszeres megbeszélést tartottunk, illetve fejlesztettük az önértékelésünket. A másik állandó elem a saját életünk fogytékosságközpontú elemzése, a fontos elemek gyűjtése és az előadás anyagainak előkészítése.

A 8 alkalom elegendő volt az előadások előkészítésére és a szükséges ismeret begyűjtésére. Ennek mentén gondoltuk végig a minősítendő képzés tartalmát.

A tapasztalati szakértő képzés minősítése

A 30 órás képzést a 16 órás pilótaképzés tematikájára építve alakítottuk ki. A minősített képzés a pilótaképzésre alapozva - 3 napos tömbösített formában bonyolítottuk le. Ezt a gyors megvalósítás érdekében szerveztük intenzívre, de egy új csoportnak a heti 2-5 óra megvalósítási időtartam az ajánlott, figyelembe véve a résztvevők kapacitását.

Minősített tematika

Alkalom	Tartalom	Óra
1.	Tapasztalati szakértő munkájához kapcsolódó szerepkörök, feladatok és célok	2
2.	A tapasztalati szakértő szemléletformálással és csoportvezetéssel kapcsolatos feladatai	13
3.	A tapasztalati szakértő véleményezési feladatai	13
4.	Megszerzett ismeretek a gyakorlatban	2

Minősített tematika kibontása

A tematikai egységek struktúráját úgy határoztuk meg, hogy azok a képzésben résztvevők individuális szükségleteinek megfelelő tartalmi elemekkel feltölthetők legyenek.

Ezért a leírt tematika egy széles körben használható keret, de a képzés során figyelemmel kell lenni a résztvevők egyéni képességeire, megoldási lehetőségeire.

Ennek megfelelően a mi képzési programunk sem egy mindenki számára egy az egyben használható minta, de jógyakorlat arra vonatkozólag, hogyan alakítsuk ki az adott tapasztalati szakértői csoportra adaptált képzésünket.

A minősített tapasztalati szakértő képzés 4 tematikai egységét a következőkben felsorolt feladatokkal töltöttük meg.

A képzés feladata

A képzés során több feladatot valósítunk meg. A képzés résztvevőivel az életút elemzés keretében anamnézis felvétel készül, a felmerülő mérföldkövek meghatározásával, a megélt élmények saját kontextusukban történő vizsgálatával. Az életút fókuszpontjainak megtalálása, rögzítése annak érdekében, hogy a megélt tapasztalatok alapján szakértőként, hitelesen tudjon beszélni a képzést elvégző tapasztalati szakértő az adott problémáról, saját megoldási kísérleteiről, a jógyakorlatokról.

A képzés keretében kommunikációs és előadói készségek elsajátítása, a meglévő eszköztár bővítése.

Minden handicap-emben találok élvezetet!

Szilágyi-Major Szilvia

„Szeretek a központban lenni, és nagyon jó érzés, kiállni, beszélni, főleg magamról. Egyik nagy álmom volt, hogy színpadon dolgozzak, és ebben az a jó, hogy nem szólnak bele, hogy mit mondok.”

Bernáth Borbála

önismeret

1. Tapasztalati szakértő munkájához kapcsolódó szerepkörök, feladatok és célok

A tematika 1. egységében a majdani hivatásos tapasztalati szakértők megismerkednek a képzés felépítésével, céljával és módszertanával. Továbbá képet kapnak egymásról és a tapasztalati szakértői tevékenységgel kapcsolatos eddigi eredményeikről, szükségleteikről.

Feladat ötletek

Hoztam – viszem

Cél: feltérképezni a képzéssel kapcsolatos elvárásokat.

Feladat: megbeszélés közös jegyzeteléssel vagy egyéni felírás postitre és kihelyezés közös felületre csoportosítva (hozom – viszem)

Idő: 20 perc (létszámtól függ)

A tapasztalati szakértő olyan, mint...

Cél: feltérképezni a résztvevők tudástartalmát a tapasztalati szakértő fogalommal kapcsolatban.

Feladat: a megadott mondatot mindenki fejezze be, ami egy közös lapra felkerül.

Idő: 10 perc

Így vagyok én tapasztalati szakértő

Cél: megtalálni és megfogalmazni a tapasztalati szakértői „én”-t.

Feladat: különböző állatképek közül választ egyet a résztvevő, amely kifejezi őt, mint tapasztalati szakértőt. A képek felkerülnek a falra. Akár megbeszélhető, hogy miért az adott állat jelképezi őt, mint tapasztalati szakértőt, akár postiteket ragaszthatnak rá a jellemzők megadásával. A felragasztott hívószavak a képzés során többször felhasználhatók a fejlődés, változás vagy éppen a manifesztálódás szemléltetésére.

Idő: 30 perc

Borítékolt tapasztalati szakértő

Cél: a képzés elején meghatározni a képzés végére elvárt célt.

Feladat: a résztvevők egy lapra leírják, hogy milyen ismeretet szeretnének kapni, milyen képességet és attitűdöt szeretnének fejleszteni. A szövegeket borítékba teszik, majd a képzés utolsó alkalmán elolvassák.

Idő: 15 perc

Minek látom magam?

Cél: a képzés elején egyéni bemutatkozás a csoporttagok felé.

Feladat: a résztvevők különböző képek közül választanak egyet, amely alapján mesélnek magukról. Ajánlott kérdések a képekhez: Miért választottad ezt a képet? Mihez kapcsolod ezt a képet az életedben? Mit mond rólad a kép?

Idő: 15 perc/fő

Sikerem bemutatása

Cél: a képzés elején egyéni bemutatkozás páros feladatban.

Feladat: a képzés résztvevői párokba rendeződnek. A párok egyik tagja 3 percig mesélhet élete egyik sikeréről. A pár másik tagja nem szólhat, csak némán jelezhet vissza a történetre. 3 perc után csere.

Idő: 10 perc

2. A tapasztalati szakértő szemléletformálással és csoportvezetéssel kapcsolatos feladatai

A 2. tematikai egységben a résztvevők két irányban dolgoznak. Egyrészt a saját életútjukat elemzik, súlypontokat keresve benne. Tapasztalati szakértők módszertanát elemezve, illetve elméleti és gyakorlati kommunikációs, tréneri ismeretek elsajátítása mentén építik fel a saját eszköztárukat. Másrészt a személyiségük megismerésével és fejlesztésével foglalkoznak. Az alkalmakon folyamatosan váltakozik az egyéni és a csoportmunka, továbbá több otthoni feladat segíti az ismeretek folyamatos elmélyítését.

Feladat ötletek

Tapasztalati szakértői plakát

Cél: a résztvevők feltárják képességeiket, hiányosságaikat, támogatói hátterüket.

Feladat: a résztvevők egy 4 felé osztott lapon dolgoznak, amely a Johari-ablak. Rajzolniuk vagy írniuk kell egy plakátot úgy, hogy az egyik ablakba olyan elemeket helyeznek, amelyeket saját előnyeiknek tartanak, és ezt mások is látják rajtuk. A 2. ablakba olyat kell rajzolniuk, amit tudják, hogy kincsként bennük van, mint tapasztalati szakértő, de még nem tudták igazán megmutatni. A 3. ablakba azt helyeznek, ami, vagy aki segíthet nekik. A 4. ablakba a többi résztvevő tesz javaslatot. Amennyiben a csapat még nem szokott össze ez az elem későbbi alkalommal is felhasználható.

Idő: 20 perc

Szakértői eszköztár filmelemzéssel

Cél: megismerni a nemzetközi és hazai tapasztalati szakértők bemutatóinak megtekintése alapján az előadói módszertanokat.

Feladat: a résztvevők filmeket, előadásokat néznek (Isd Interneten elérhető kisfilmek) már aktívan dolgozó tapasztalati szakértőkről. Megfigyelik, hogy milyen módszert alkalmaznak, majd megbeszélik, és összeállítanak egy eszköztárat.

Idő: 30 perc filmek nézése + 20 perc gyűjtőmunka és megbeszélés

Kommunikáció fajtái

Cél: megismerni és rögzíteni a kommunikáció fajtáit.

Feladat: a résztvevők filmrészleteket néznek meg a különböző kommunikációs fajtákról, majd megbeszélik a jellemzőket, végül hozzárendelő feladatban ismétlik át az új információt (lásd mellékletben).

Idő: 30 perc filmelemzés+ 15 perc megbeszélés + 15 perc hozzárendelés

„A saját élet tapasztalatával rendelkezünk, tanulni
kell leltározni benne.” Szabados Miklós

Saját állapotom

Cél: a tapasztalati szakértői feladat végzéséhez a saját állapot megértése, saját helyzet reális feltárása.

Feladat: a résztvevők elmesélik állapotuk kialakulását, a fogyatékoságuk jellemzőit az életükben, a nehézségeket és a lehetőségeket, vagyis a tapasztalataikat. Közösén összegezik, hogy ebből mi hasznosítható egy előadás vagy tréning során.

Idő: 30 perc / fő

Konfliktushelyzetek a gyakorlatban

Cél: összegyűjteni és tesztelni az esetleges konfliktushelyzetek kezelésére alkalmas módszereket.

Feladat: a résztvevők megbeszélik a konfliktusok és megegyezések fajtáit. Kis csoportban kártyát húznak, amin a tréneri munka, előadás során felmerülő konfliktushelyzetek szerepelnek. A helyzetekre kell válaszmódszereket gyűjteniük önállóan vagy segítséggel. Utána nagy csoportban labor² helyzetben tesztelik az eszköztárukat. Megbeszélik mindkét fél érzelmeit, tapasztalatait.

Idő: 30 perc gyűjtőmunka + 20 perc szituációnként

---

² Laborhelyzet: A laborhelyzet során a résztvevők egy része megtartja az előadását, míg mások külső szemlélőként szempontsor alapján figyelik a folyamatot, hogy utána a megfigyeléseket átbeszéljék.

3. A tapasztalati szakértő véleményezési feladatai

A 3. képzési egység célja, hogy a résztvevők a saját kommunikációjuk mások által történő alkalmazásának folyamatát kövessék, szükség esetén javítsák. Megismerkednek a folyamatkövetés, véleményezés feladatelemeivel, illetve a saját kommunikációjuk szabályrendszerével, a tapasztalati szakértői feladatok értékelésének lehetőségével. Ez a képzés nem egyenlő a könnyen érthető kommunikációs lektori tevékenységre történő felkészüléssel. A képzés átmeneti támogatást ad pl. a könnyen érthető kommunikáció szóbeli alkalmazásához és értelmi fogyatékos tapasztalati szakértők esetében KÉK szövegek véleményezési feladataihoz. A lektori szakmai elvárásoknak megfelelő képzések további kidolgozást igényelnek különböző szakmai csoportok összefogásában.

Feladat ötletek

Saját élmény szakszerűen

Cél: a saját élmények előadásának szempontok szerinti ellenőrzése, vélemény szakszerű megfogalmazásának gyakorlása.

Feladat: a résztvevők párokat alkotva meghallgatják egymás beszámolóját, és egy közösen felállított szempontsor alapján véleményezik az előadást. Javasataikat pozitív formában fogalmazzák meg, amely támogatja a fejlődést.

Idő: 30 perc előadásonként

Könnnyen érthető kommunikáció

Cél: elsajátítani és gyakorolni könnyen érthető kommunikáció szabályrendszerét.

Feladat: a résztvevők szabályozókat tanulnak a könnyen érthető kommunikációról. Párokba vagy kis csoportokba rendeződnek, majd különböző szövegeket fordítanak könnyen érthető kommunikációval. A fordítást követően a párok vagy kisebb csoportok szöveget cserélnek és az elkészült fordításokat véleményezik, javaslatokat tesznek.

Idő: 30 perc fordítás + 20 perc véleményezés

Támogatói szerep

Cél: elsajátítani a támogató szerepet, gyakorolni a pozitív javaslattevést.

Feladat: a résztvevők új szakértői feladatot kapnak, ami szokatlan a számukra. A többiek akvárium helyzetben³ körül ülik, és segítik a megvalósítást. A segítség több formában valósulhat meg. Szakértői tevékenység leállítása és javaslattevés, vagy a tevékenység végén közös megbeszélés.

Idő: 20 perc/ bemutató

4. Megszerzett ismeretek a gyakorlatban

A képzés során az egyénre szabott tapasztalati szakértői feladat gyakorlati bemutatása és dokumentálása, a résztvevő által relevánsnak ítélt kommunikációs formában. A csoporttársak által nyújtott külső értékelés alapján tapasztalati szakértő saját belső változásainak megfogalmazása (ld. Tapasztalati szakértő előadás megfigyelési lapja).

Feladat ötletek

Prezentáció

Cél: bemutatni a képzés során kidolgozott előadói vagy képzési tartalmakat.

Feladat: a résztvevők bemutatják a saját előadásukat, szimulációs játékokat ünnepi keretek között, ahol együtt örülnek a sikereiknek. A bemutatóra ismerősök is meghívhatók.

Idő: 20 perc/ előadás

---

³ Az akvárium helyzetben a csoport egyik része dolgozik, a másik része megfigyelőként közreműködik.

A minősített képzés tapasztalatai

A projekt keretében megtartott első minősített tapasztalati szakértői képzés végén 5 tanúsítvány került átadásra.

Életút elemzés keretében anamnézist vettünk fel. Az érintett személy legfontosabb életelemeit átbeszéltük, azokat, amelyekről szívesen mesél és azokról is, amelyeket nem szeretne megosztani másokkal. Így széles spektrum tárult elénk, melyben könnyebben meghatározhatók a mérföldkövek. Kiemelkedő jelentőségű a megélt élmények saját kontextusukban történő vizsgálata, a fókuszpontok megtalálása, rögzítése, annak érdekében, hogy a megélt tapasztalatok alapján szakértőként, hitelesen tudjanak beszélni az adott problémáról, saját megoldási kísérleteikről, a jógyakorlatokról.

A képzés keretében multimédiás előadói technikákkal is dolgoztunk. Fogytékoságunkkal kapcsolatos fontosabb életeseményeinkből elkészítettünk egy prezentációt, amely segít megtartani az induktív irányt, míg a hallgatóságnak vizuálisabbá, élményszerűbbé, élvezhetőbbé teszi az előadást, így elősegítve a befogadó jelenlétet. Nagy hangsúlyt fektettünk az oktatási módszerek elsajátítására. Arra törekedtünk, hogy tisztában legyünk a frontális, a konstruktív és a kooperatív oktatási formákkal, és ezeket ötvözni és alkalmazni is tudjuk.

Kommunikációs blokkunk célja az volt, hogy a különböző kommunikációs fajtákat felismerjük és használni tudjuk. Arra törekedtünk, hogy képesek legyünk az asszertív kommunikációval az előforduló feszültséget, félelmet oldani, a kialakult beszélgetést gördülékeny, jó hangulatú, pozitív élménnyé alakítani.

Mindannyiunk eszköztárához tartozik egy saját játék és egy általános, a szabályvesztettséget bemutató kártyajáték. A saját játékot magunkra szabtuk, együtt találtuk ki, hiszen ezáltal tudunk csak igazán hitelessé válni.

Ezeknek a játékoknak a célja, hogy a fogyatékoságot úgy tudjuk prezentálni a résztvevők felé, hogy azok szórakozva, ráeszmélve, meglepődve, úgynevezett AHA élménnyel gazdagodva pillanthassanak bele az adott fogyatékosági terület egy-egy szegmensébe. A kártyajátékkal a célunk - melyet Szemők Krisztina fejlesztett ki - hogy megmutassuk milyen nehéz úgy megfelelni az elvárásoknak, ha nem tudjuk, nem ismerjük a szabályt. Általában mindenki arra törekszik, hogy másoknak megfeleljen, mások elismerését kívívja.

A játék türelemre int, elfogadásra tanít. A játékok varázsa és fontossága abban rejlik, hogy eltávolítja a játékban lévőket a való élettől, a jelentől és áthelyezi őket egy másik dimenzióba, a fantázia világába. Itt lehet a gyenge erős, az erős gyenge, az okos buta, a buta okos, az ép sérült vagy a sérült ép.

Úgy élhet meg a játékos számára esetleg ismeretlen vagy kellemetlen dolgokat, hogy nem kell saját magával konfrontálódnia, miközben az átélt tapasztalatoknak a valós életre igen erős kihatása lehet. A játékmester feladata mindvégig biztonságos, kudarcmentes terepet biztosítani.

A 3 napos képzés része volt egy fogyatékos személyekről szóló film elemzése. Közös felállított szempontrendszer alapján elemeztük a kiválasztott filmet (Felelet az életnek – Az élet egy kissé bonyolult), rámutatva az egyenlő esélyű hozzáférés problémáira és megoldásaira. Ennek kapcsán megismerkedtünk a könnyen érthető kommunikációval, melynek segítségével blogbejegyzést készítettünk a képzésükről és annak tanulságáról.

Szövegrészlet:

„Megtanultuk a saját élmények megfogalmazását.

A saját előadásainkat bemutattuk, javítottuk.

Előadási módokat tanultunk.

Csapatépítő játékokat tanultunk.

Esetvideókat készítettünk.

Érzékenyítőfilmeket elemeztünk.

Tanultunk a könnyen érthető kommunikációról.”⁴

A képzés zárásaként a közszolgáltatásban dolgozó szakemberek felkészítését végző trénerek képzésén megtartottuk az előadásunkat és bemutattuk a játékainkat. A trénerekkel a közös nap alatt ismerkedtünk és beszélgettünk a közös sikeres munka érdekében.

⁴ <http://konnyenertheto.gonczirita.hu/2018/08/30/tapasztalati-szakerto-kepzes/>

Tapasztalati szakértők bevetésen

A minősített képzést követően elkezdődtek a valós feladatok. Több különböző képzésen, előadáson vettünk részt. Például a fogyatékoságügyi tanácsadók felkészítését szolgáló képzésben mutattuk be a gondnokság és a látássérülés témaköreit, egyedi formában, szimulációs gyakorlattal, teszttel színesítve. Továbbá a TÁRS projekt terepmunkájában vettünk részt műhelybeszélgetésekkel, előadások megtartásával.

„A fogyatékoságügyi tanácsadó alapozó képzés számomra legemlékezetesebb és leghasznosabb élményei közé tartozik a tapasztalati szakértőkkel való találkozás. Mind Fülöp Tiborról, mind Szabados Miklósról csak az elismerés hangján tudok nyilatkozni. Lebilincselően érdekes, szakszerű és életszagú előadásokat hallhattunk tőlük. Külön kiemelném Tibor humorát és Miklós bizalmát, amely által beavatott bennünket hétköznapi életének értékes és tanulságos részleteibe is. Fontos volt látni, hogy nem deficitorientált módon, hanem megoldásközpontúan tekintenek magukra - és ebben a környezetük is partner. Az önérvényesítés, a tehetség, a motiváció, a kompetencia azok a fogalmak, amelyek erről a két személyről, mint tapasztalati szakértőről eszembe jutnak. Előnyös volt, hogy tanfolyami résztvevőként kérdezhettünk is tőlük.”

Fábián Sándor, Kaposvár

Tetszett, hogy a személyes bemutatkozást követően tértek át az adott sérülés bemutatására, s végül egy játékos feladattal zárták azt. Jónak tartottam, hogy játékos formában próbálják behelyezni a résztvevőt az adott személy helyébe.

Póth Ágnes, Szentes

„Több éles bevetésem volt. A MONTÁZS projektben szervezett fogvatékosságügyi tanácsadóknak szóló felkészítésen nem volt bennem szorongás, csak egy kis izgalom. Úgy gondolom ez természetes. Fokozatosan egyre jobbak az előadásaim, de még sokat kell gyakorolnom. Jó érzés, ha kérdést kapok, főleg ha meg is tudom válaszolni. Szeretnék minél több képzésen részt venni tapasztalati szakértőként, és folyamatosan fejlődni.,,

Fülöp Tibor

„Tapasztalati szakértőként beszélek a támogatott lakhatásról és a támogatott döntéshozatalról. Azért állok ki, hogy a sorstársaimon segítsék! A legnagyobb kihívás a nézők elé kiállni. Szorongással állok a nézők elé, majd feloldódom. Előadás során figyeltem, hogy ne hadarjak, hagytam szüneteket a témák között. Végül jól esik, hogy meghallgatnak, örömmel válaszolok a kérdéseikre. Az előadásom számomra kedves része, amikor a páromról beszélek, mert ő a legkedvesebb nekem. Ha felkérnék szívesen tartok előadást.”

Szabados Miklós

„Hidat képezek a társadalom és a speciális igényekkel rendelkező személyek, csoportok között. Közvetítőként segítem az integrációt ”

Tóth Gábor

„Tapasztalati szakértőként bemutattam az eddigi életemet, családomat. Az előadásom érzékenyítő játéka nekem félelmetes még. A játékszabályt gyakorolnom kell. Oda kell figyelnem, hogy mit mondok a hallgatóságnak. Az előadásomban szereplő filmek bemutatását szeretem, mert mások is benne vannak. Beleadnak valamit az előadásomba, amit ők képviselnek.”

Bernáth Borbála

„Tapasztalati szakértőként a depresszióm elleni küzdelmemről szoktam beszélni. Elmesélem, hogyan élem meg a mindennapjaimat, és miképpen változtatta meg az életemet. Mesélek róla, hogy milyen rossz és jó dolgok történtek velem a depresszió által. Alapvetően izgulós típus vagyok, de a kollégáim jelenléte megnyugtat. Néha halkán beszélek a depresszió hatására, és ezt nem érzékelem. Ezen sokat gondolkodom, hogyan oldhatnám meg. Fontos számomra, hogy az előadással elindítok valamit a résztvevőkben. Szeretnék példát mutatni a sorstársaimnak, hogy nem szabad feladni, ha depresszióba esnek. Hozd ki magadból a maximumot!

Tantó András

Mindenki „tapasztalati szakértő” az élete valamely területén. Tapasztalatokkal rendelkezünk különböző szerepeinkben. Kérdés, hogy a sikerek és kudarcok élmény szintjének megélésén túllépve, a tapasztalatokat szakértői szemmel vizsgálva, tudatosan, a közös fejlődés szolgálatába tudjuk-e állítani. Ezzel önmagunk, esetleg mások számára hasznosítható tudást generálva a különböző életszakaszokban.

Farkasné Dr. Gönczi Rita

Meg kell tanulni egészségesen önzőnek lenni és nemet mondani az egészségünk érdekében. Ha valaki rossz passzban van, nem tudja társait kellőképpen képviselni. Ehhez rendelkezünk kellő önismerettel, és tudjuk, mikor muszáj nemet mondani egy-egy feladatra.

Szemők Krisztina

Hír jelent meg 2019. május 31-én a <http://fszk.hu/hir/az-eletem-a-pelda-tapasztalati-szakertok-a-kozzszolgaltatasi-kepzeseken/> oldalon a tapasztalati szakértői tevékenységünkről:

„Az életem a példa” – Tapasztalati szakértők a közszolgáltatási képzéseken

A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés kiemelten fontos a fogyatékos emberek számára. Ebből kifolyólag az FSZK MONTÁZS projektje a közszolgáltatás különböző területein gyakorlati ismereteket nyújtó képzéseket indít a 2019-es évben.

A képzéseken gyógypedagógia, valamint az egyenlő esélyű hozzáférés területén jártas szakemberek és tapasztalati szakértők közösen tartanak előadást.

A képzések Érdekesség, hogy a tapasztalati szakértők a saját életútjukon keresztül, egy prezentációban mutatják be életüket, feladataikat az FSZK munkavállalóiként.

A résztvevők szimulációs gyakorlatokban saját tapasztalatokat is szerezhhetnek, amelyek segítenek a fogyatékos emberek mindennapjainak jobb megismerésében.

A képzés során, a látássérülés területének feldolgozásakor meglepte a résztvevőket, hogy a „Mennyire látsz valójában?” kérdésre a tapasztalati szakértő egyszerű válasza az volt, hogy: „30%-ban látok, de igazából nem tudom mi a 100%”. A tapasztalati szakértő a résztvevőknek elmondta, hogy gyengénlátóként a tömegközlekedés igazi kihívás. A járatszámok ugyanis csak a megállóba érkezés pillanatában ismerhetők fel, az irodai munka során azonban igazi segítséget jelent neki a nagyító és olvasótévé, melyet az FSZK eszközkölcsönző rendszere biztosít számára (<http://fszk.hu/szolgalaltatasok/eszkozkolcsonzes/>).

A képzés részét képezte egy Down-szindrómás tapasztalati szakértő elbeszélése is, ami alapján világossá vált a résztvevők számára, hogy milyen fontos is a Könnyen Érthető Kommunikáció.

A tapasztalati szakértők a támogatott döntéshozatalról és a depresszióról is mesélnek majd.

Az FSZK MONTÁZS projektje az év végéig további szakmai képzéseket szervez a közszolgáltatások különböző területein dolgozók számára, melyekről a területileg illetékes fogyatékoságügyi tanácsadók és a Hálózati munkacsoport képzési munkatársai bővebb tájékoztatást nyújtanak az érdeklődőknek.

Hír jelent meg a közművelődési 2019. június 12-én a <http://ommik.hu/index.php/hu/component/content/article/14-hirek/463-adjunk-eselyt-a-fogyatekos-szemelyeknek-is?Itemid=101> oldalon a tapasztalati szakértői tevékenységünkről:

Adjunk esélyt a fogyatékos személyeknek is!

Az esélyegyenlőség az élet minden területen fontos szempont, így a kultúra területén is. A fogyatékos emberek számára is lehetővé kell tenni, hogy megismerhessék hazánk kulturális értékeit, ami nem csak az akadálymentességen és érthető feliratok használatán múlik, hanem a területen dolgozó szakemberek együttműködő hozzáállásán, viselkedésén is.

Ezt a folyamatot segítheti a Nemzeti Fogyatékosügy és Szociálpolitikai Központ Közhasznú Nonprofit Kft. MONTÁZS projektje. A projekt keretében ingyenes képzéseket szerveznek, ahol a gyógypedagógia, valamint az egyenlő esélyű hozzáférés területén jártas szakemberek és tapasztalati szakértők tartanak közösen előadást. Az 5x6 órás gyakorlati képzések egyikén tapasztalati szakértő képzettségű munkatársaink is jelen voltak, ahol saját életútjukon keresztül, prezentációban mutatták be életüket. A szimulációs gyakorlatok segítettek abban, hogy a résztvevők jobban megismerjék és beleéljék magunkat a fogyatékos emberek mindennapjaiba. Valamint a gyakorlatban is hasznosítható ismeretekről is szó volt, például hogy milyen módon célszerű segítséget nyújtani egy látássérült embernek, vagy milyen fontos a Könnyen Érthető Kommunikáció egy Down-szindrómás esetében. Külön hangsúlyt kapott, hogy az egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgálatokhoz olyan fejlesztéseket jelent, amibe beletartozik az épületek akadálymentesítése, a dolgozók érzékenyítése vagy egy csendes szoba létesítése is. Ezekkel mind egy célt kellene elérni: a fogyatékos ember is önállóan tudjon szolgáltatásokat igénybe venni pont úgy, mint egy átlagember.

A képzésen résztvevők csoportokba rendezve közös témát is kidolgoztak majd egy tanúsítványt kaptak a tanfolyam elvégzéséről „Fogyatékos személyek a közművelődés világában” címen.

A képzésről bővebben az NFSZK honlapján lehet tájékozódni.

Tapasztalati szakértői szakma jövője

Tudva, hogy hazánkban sok kezdeményezés indult a tapasztalati szakértői tevékenység professzionálissá válása érdekében a fogyatékoságügy területén és más csoportok esetében (pl. mélyszegénységben élők), fontos lépésnek tartjuk, hogy bevezettük a hivatalos felnőttképzési rendszerbe.

A tapasztalati szakértői műhelyünk munkája alapján több kérdés is felmerül, amelynek megválaszolása vagy felvállalása erősíti a szakmánkat. A közös munkánk egyik tanulsága, hogy nem minden fogyatékos személy alkalmas a tapasztalati szakértői feladatok ellátására, ugyanúgy, ahogy nem mindenki alkalmas tanárnak vagy színésznek. Szükséges hozzá egy olyan személyiség, amely képes másokra hatást gyakorolni úgy, hogy önmagáról (közel) reális képpel rendelkezik. Ennek megfelelően a képzés bemeneteként fontos a képzés elején információval szolgálni mind a képző, mind a képzésen résztvevő számára a személyiség adta keretekről.

A képzésen kapjon hangsúlyosabb szerepet az önismeret, a saját eszköztár kialakítása. Továbbá folyamatos gyakorlási lehetőségről kell gondoskodni a képzések ideje alatt, hogy a megszerzett elméleti és labor körülmények között kipróbált ismereteket tesztelni, a beváltakat ismételni lehessen.

A képzésfejlesztésen túl a tapasztalati szakértők egyre több területen kapnak jelentős szerepet, melyből a „Nagy elődök nyomában” című fejezetben adtunk egy kis ízelítőt. Az inkluzív oktatás, a társadalmi érzékenyítés és az egyenlő esélyű hozzáférés szemléletének terjesztése mellett, egyre hangsúlyosabb a sorstársi közösségben betöltött mentori szerep is. A közösségi befogadás projektjeinek keretében az intézményi férőhelyek kiváltását már átélt fogyatékos személyek egy kis csoportja betölt egyfajta tapasztalati szakértői szerepet a most bekapcsolód intézmények lakóinak felkészítésében. Érdemes lenne számukra is lehetővé tenni a képzés által biztosított hivatalos szakmai formát.

A különböző területeken tevékenykedő tapasztalati szakértők számára is segítheti egy egységes szakmai öntudat kialakulását.

Zárszó helyett

Sokféleképpen zárhatnánk ezt a kiadványt, tanulságokat összegezve vagy a jövőt tovább elemezve. Bemutathatnák még egy utolsó feladatot vagy módszert. A kiadvány a mellékletével ezeket a törekvéseinket mutatja be kerek egészként.

Mi ezért a zárszóban búcsúzásként és a munkánk ezen szakaszának hiteles zárásaként, kérdéseket fogalmazunk meg, amelyek segítenek minket vagy a hasonló szakmai úton járó személyeket a további gondolkodásban.

A kérdések magunkhoz és más tapasztalati szakértőhöz:

- Mit jelent nekem a tapasztalati szakértői munka?
- Milyen képességeimet fejlesszem a továbbiakban?
- 5 év múlva mit szeretnék csinálni, mint tapasztalati szakértő?
- A hosszútávú tervhez mik a feladataim?
- Milyen támogatásra van szükségem és kitől?

Jó gondolkodást mindnyájunknak!

Kiadvány szerzői

Bernáth Bori vagyok 25 éves és egyben tapasztalati szakértő. Két szakmát végeztem el: irodai asszisztens és számítógépes adatrögzítő. Járok a Parafónia zenekarba, falat mászom, biciklizem, és külön zeneóráim vannak. Hogy miért szerepelek a tapasztalati szakértői könyvben? Azért hogy megmutassam másoknak, hogy mit tudok. Megtanultam a közönség felé nézni, a szemkontaktust felvenni és a fogyatékoságomról nyíltan beszélni.

Farkasné Dr. Gönczi Rita vagyok, gyógypedagógus, tréner, coach, drámapedagógus, , aki arra vállalkozott, hogy egy már régen a magyar gyógypedagógia területén megjelent hivatás legalizálásáért küzdjön, így segítve a tapasztalati szakértői tevékenység terjedését Magyarországon. A jelen projektben szellemi alkotóként, trénerként és szerzőként veszek részt a tapasztalati szakértői műhely tagjaként. Céлом, hogy a mostani kiadványt együtt készítő szerzőtársaimmal támogassuk további tapasztalati szakértők szakmai fejlődését, minőségi munkájuk kialakítását.

Fülöp Tibor vagyok, tapasztalati szakértő. Legfőbb célom, hogy látássérült megtapasztalásaimat átadjam minél több embernek. Mindemellett életem bemutatásával szeretném segíteni, bátorítani, erősíteni sorstársaimat abban, hogy bár fogyatékoságunkkal együtt élünk tele akadályokkal, de ettől függetlenül élhetünk „teljes”, áldott és boldog életet. Számomra hatalmas öröm és megtiszteltetés egyrészt, hogy részese lehettem e könyv megalkotásának, másrészt, hogy saját gondolataim is olvashatók benne.

Szabados Miklós vagyok. Azért kerültem be a könyvbe, mert tapasztalati szakértő vagyok, elvégeztem a képzést és támogatott döntéshozatalba kerültem és erről a témáról beszéltem, megosztottam az érzéseimet, gondolataimat és a támogatott lakhatásban benne vagyok. Erről is beszéltem, de a lényeg, hogy segítsük azokat a társaimat, akik képesek önállóan dönteni és kezelni pénzügyeiket. De a könyv azért is készül, hogy fennmaradjon az utókornak és ebből vegyenek ihletet.

Szemők Krisztina vagyok, andragógus, kézműves, játékmester. Több mint 20 év fogyatékoságügyi tapasztalattal, az Ability Parkban végzett 4 évnyi játékfejlesztői, kivitelezői, animátori munkával a hátam mögött segítettam a képzés tematikai összeállításában, a játékok személyre szabásában, kivitelezésében, valamint kitaláltam egy kártyajátékot a szabályvesztettség megelőzésére, melynek grafikáját Tóth Melinda Eszter készítette. Hiszem, hogy játékokon keresztül sokkal érthetőbbé, meg- és átélhetőbbé tehető egy-egy élethelyzet. Az ember, játszó ember, homo ludens, melynek érdeklődése sokkal inkább felkelthető egy játékkal, hiszen a játék, szabályok által határolt biztonságos keretek közt emel ki a hétköznapi jól ismert világából. Mindez akkor is igaz, ha a meglévő szabályok egy ideig rejtve maradnak, kitalálásra várnak.

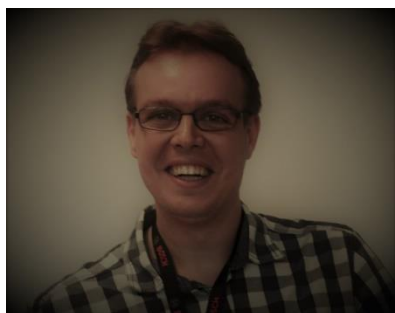

Szilágyi-Major Szilvia vagyok. „Minden handicap-emben találok élvezetet” – fogalmazódott meg bennem azon a szupervíziós szemléletű trénerképzésen, melyre 7 évvel ezelőtt jártam, pont itt, az NFSZK-ban. A megújulás, a felfedezés igénye vitt erre a szakmai felkészítésre és örömmel tölt el, hogy a jelenlegi munkámban - a TÁRS Projekt keretében - gyakorolhatom is a fogyatékoságügyi esélyegyenlőségi trénerképzésen megszerzett belső megéléseimet. Például azt, hogy megélt „fogyatékoságaink” sokat adhatnak egy

csoportos helyzetben. Vagy azt, hogy egy képzett tapasztalati szakértő jelenléte, személyes megnyilvánulása, felépülésének története valódi változásokat, szemléletformálást indíthat el. Mindezt természetesen, magától értetődően, mindenki számára befogadhatóan, átélhetően. Nagy szükség van rájuk, rátok!

Tantó András a nevem. Számomra egy elismerés, hogy tapasztalati

szakértőként bekerülhettem egy könyvbe. Sokat jelent nekem, mert a depresszió egy népbetegség a XXI. században, ezért nem mehetünk el szó nélkül e baj mellett. Mindenképpen sokat kell tenni a megelőzéséért, ha már benne van valaki ebben a kórban, akkor szeretném felhívni a figyelmet azokra a dolgokra, hogy hogyan lehet ezzel együtt élni és a gyógyulás útjára lépni, ha lehetséges. Remélem ez az úttörő könyv sok ember számára hasznos lesz és én is hozzájárulhatok ahhoz, hogy a saját élettapasztalataimat megosztva munkálkodhatok a sorstársaimért. Remélem, tanulságul szolgál minden társadalmi rétegnek, hogy a fogyatékos emberek is élhetnek teljes életet. Mert ez egy állapot. Valakinél ugyan örökre fennáll, valakinél csak időszakosan, de figyeljünk oda minden ilyen személyre, mert mindenkinek fontos szerep jut a magyar társadalomban!

Tóth Gábor vagyok. Tapasztalati szakértőként annak a személynek

tartom magam, aki segít a társadalom tagjainak, a különböző szerepkörökben lévő embereknek abban, hogy megismerjék azokat a speciális szükségleteket és igényeket, amelyek a valamely mássággal érintett emberek felől érkeznek annak érdekében, hogy minél inkább meg tudják élni az integrációt a mindennapokban. Birtokomban van az a tudás és képesség, amellyel ezt az egyedi hozzáállást, attitűdöt közvetíteni tudom.

Könyv összefoglaló könnyen érthető kommunikációval

A könnyen érthető szöveget ellenőrizte Bernáth Borbála.

A Nemzeti Fogyatékosságügyi- és Szociálpolitikai Központ
Közhasznú Nonprofit Kft.
rövid neve: NFSZK Nonprofit Kft.

Az NFSZK megvalósítja a MONTÁZS projektet.
A MONTÁZS projekt egy nagy program sok feladattal.
A projekt célja, hogy
a fogyatékos emberek megkapják a szolgáltatásokat, mint mindenki.
Szolgáltatás például az orvosi ellátás vagy a hivatali ügyintézés.

A MONTÁZS projektben alakult egy csoport.
A csoport kidolgozta a tapasztalati szakértő képzést.
A csoport tagjai megtartották a képzést.
A képzésen a tapasztalati szakértői munkáról tanultak.
A tapasztalati szakértők saját előadást állítottak össze.
Gyakorolták az előadást, majd előadták nézőknek.

A képzés tapasztalatit összegyűjtöttük.
Például több idő kell a kommunikáció gyakorlására.
Hasznos volt a profi szakértők megfigyelése.

A tapasztalatokról könyvet írtunk.
A könyvben olvashatóak a képzés részei és feladatai.
A könyvben a tapasztalati szakértői munkáról írtak.
A tapasztalati szakértő olyan ember, aki
tud mesélni a saját életéről és tapasztalatairól.
Például képes elmesélni, hogy milyen segítségre van szüksége.

A tapasztalati szakértő tarthat előadást, tréninget.
A tapasztalati szakértő érzékenyítő játékokat vezet.
Érzékenyítő játékok például a vakságot kipróbáló játékok.
A tapasztalati szakértő leírja a saját tapasztalatát vagy
filmen mesél az életéről.

A tapasztalati szakértő a saját nyelvét ismeri.
Például megismeri a könnyen érthető kommunikációt.
A tapasztalati szakértő ellenőrizhet könnyen érthető szöveget.

Feladatvállalás szempontjai

Gondolkodtunk a tapasztalati szakértői munkáról.

A kérdésünk:

A tapasztalati szakértő munkát vállal.

Mire figyeljen a tapasztalati szakértő?

Tapasztalati szakértő csapatunk javasolja, hogy

- Válaszd a személyiségednek, állapotodnak megfelelő feladatokat!
- Vedd fel a kapcsolatot a munka résztvevőivel!
- Adj információt, hogy a társad megértse!
- Figyeld, hogy mit szeretne a partnered!
- Pontosán fogalmazd meg az információd!
- Az információd érthetően add át!
- Legyél változatos és érdekes előadó!
- Legyél összhangban a hallgatóságoddal!
- Kérj visszajelzést a partneredtől!

Például visszajelzés a hozzászólás az előadásodhoz.

- Ha megteheted, járj szupervízióra vagy esetmegbeszélésre!

A szupervízió beszélgetés a szakmai munkádról.

A szupervízión megtudod, hogyan legyél jobb előadó.

- Légy bátor önmagad védelmére!

Például tudj nemet mondani!

Felhasznált irodalom

Bánlaki Jánosné, Farkasné Gönczi Rita (2008). ÖRÖK Kézikönyv
Önérvényesítő csoportok vezetői számára (szerk. Farkasné
Gönczi Rita), ÉFOÉSZ, Budapest

Farkasné Gönczi Rita (2008): Hazai önérvényesítő törekvések. ÖRÖK
Kézikönyv, (szerk. Farkasné Gönczi Rita), ÉFOÉSZ, Budapest,
115-116.

Farkasné Gönczi Rita (2018): A könnyen érthető kommunikáció
fogalma és szabályrendszere nemzetközi és hazai példák, illetve
magyar tapasztalati szakértők javaslatai alapján. In
Gyógypedagógiai Szemle, 46.(1), 64-76

Fogyatékos személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.
Tapasztalati szakértő című minősített felnőttképzésének
tematikája. 2018., belső anyag

URL: <https://www.barczi.elte.hu/content/kivalo-gyakorlat-dijban-reszesult-a-bggyk-innovativ-oktatoi-csapata.t.1248>, letöltés:
2019.01.31.

URL: <http://www.etikk.hu/>, letöltés: 2019.01.31.

URL: http://www.etikk.hu/wp-content/uploads/2018/06/Egyetemes-tervezes-Jo-peldak-tara-03-86_web.pdf, letöltés: 2019.01.31.

URL: <http://konnyenertheto.gonczirita.hu/2018/08/30/tapasztalati-szakerto-kepzes/>, letöltés: 2019.01.31.

Melléklet

1. melléklet: Kommunikáció fajtái

5

Agresszív

Manipulatív

Asszertív

Passzív

---

⁵ A képek forrása a www.pixabay.com oldal, amely ingyenesen letölthető képeket tartalmaz.

Az egyén hátulról, ferde utakon, ügyeskedve próbálja elérni céljait, mert nem bízik se önmagában, se másokban. Nem tudja elképzelni, hogy egyenesen kiállhat az érdekeiért, mert nem tudja elképzelni, hogy elfogadják. Alacsony az önértékelése és másokat se tart sokra. Ezért folyton gyanakszik, hogy mások hasonlóan manipulálják.

Az egyén önmagát másoknál értéktelenebbnek tartja és azt gondolja, hogy mások is azt gondolják, hogy nem jó, amit tesz. Gyakran úgy ítéli meg a helyzeteket, hogy kudarcot fog vallani. Ezért inkább háttérbe vonul. Azt gondolja, hogy másoknak mindig igaza van, így meg sem próbálja a saját érdekeit képviselni. Még mielőtt konfliktus alakulna ki, megadja magát.

Az alacsony önértékelés kompenzálásaképpen kialakított látszólagos önbizalom alapján az egyének kiválónak szeretnék látni magukat, ezért másokat alul értékelnek. Úgy tesznek, mintha nem lenne másokra szükségük és azt gondolják, nem látszik, mennyire nincs önbizalmuk.

Az önelfogadás és mások elfogadása, reális önértékelése, mások és önmagunk tisztelete alapján a viselkedésben a felelősségvállalásban, saját érdekeink közvetítésében és mások érdekeinek figyelembevételében mutatkozik meg.

„Hogy lehet valaki olyan buta, hogy még ezt sem érti meg? Tudom, hogy neked ez magas, de hidd el, ez így jó és kész!

„Tudom, hogy most mérges és csalódott vagy, hogy nem mentünk el nyaralni, de ha tovább csapkodsz, akkor én is ideges leszek és egész este veszekedni fogunk. Mi lenne, ha megbeszelnénk, hogyan lehetne mégis egy rövid hétvégét összehoznunk?”

„Nem is tudom, hogyan lehet ez, mindenképpen igazad van. Honnan is tudhattam volna előre ezt, hisz én nem értek hozzá.”

„Igazad van, ezért is tartalak nagyra. Mindenképpen érdemes volna elmenni a moziba, viszont, ha meggondoljuk, nem is olyan jó az előadás, persze lehet, hogy neked jó. Nekem mindenképp jó lenne, csak nem annyira fekszik. Persze, ha nagyon szeretnéd.”⁶

---

⁶ A kommunikációs stílussal kapcsolatos feladat eredeti forrása: <https://boldogsagtervezes.hu/blog/kommunikacios-stilusok/>, letöltés: 2019. 12. 20.

2. melléklet: Előadói, tréneri munka előkészítési listája

A tapasztalati szakértői műhelyünk javaslata alapján a következőkre érdemes figyelni előadás, tréning, szimulációs gyakorlat vezetése során:

Előkészítés

- Információk gyűjtése
  - időpont,
  - helyszín,
  - résztvevők,
  - téma, amellyel kapcsolatos a megjelenés,
  - eszközrendszer, amellyel dolgozni lehet,
  - oktató-, vagy tréner társ lesz-e?
- Egyeztetés a feladatról
  - pontosan mit várnak,
  - munkajogi kérdések egyeztetése,
  - mennyi idő van a feladat elvégzésére,
  - oktatótárs esetén közös koncepció egyeztetése.
- Felkészülés a feladatra
  - témára és résztvevőkre szabott egységek kidolgozása,
  - időkeretnek megfelelő tartalom kidolgozás,
  - vázlat, „sorvezető” (pl. PPT) készítése,
  - szükséges eszköztár összekészítése,
  - időkeret betartásának tesztelése,
  - a prezentáció tesztelése ismerősi környezetben véleményezéssel.
- Helyszíni előkészület
  - helyszín bejárása,
  - technika ellenőrzése, tesztelése,
  - szükséges eszköztár sorrendnek megfelelő kikészítése,
  - oktatótárs esetén részletek egyeztetése.

Zárás

- Azonnali feladatok
  - szükséges dokumentáció kitöltése, aláírása,
  - használt eszköztár összepakolása,
  - saját technikák és eszközök begyűjtése (pl. pendrive).

- Későbbi feladatok
  - munkajogi feladatok elvégzése,
  - használt eszközök karbantartása,
  - visszajelzések értékelése,
  - a kidolgozott prezentáció fejlesztése.

3. melléklet: Tapasztalati szakértő előadás megfigyelési lapja

Ezt a megfigyelési szempontsort a MONTÁZS Projekt Hálózatfejlesztési munkacsoport keretén belül tartott tapasztalati szakértő képzésre dolgoztuk ki.

Véleményezési lap		
Véleményező neve		
Véleményezés ideje		
Véleményezett neve		
előadás	tréning gyakorlat	szimulációs gyakorlat
Tartalom		
Előadói stílus		
Kommunikáció		
Konfliktuskezelés		
Eszközhazsnálat		
Résztevő bevonás		

